

Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Izjavna licejska knjižnica
Krasna ulica
Ljubljana

Izhaja vsako sobo

beseda 25 p.

Nazaj!

Eden najplivnejših politikov srbske radikalne stranke, ki pod Pašičevim vodstvom danes vlada državo v nesrečni družbi z demokrati, je dr. Velizar Jankovič. On je bil že večkrat minister, član raznih važnih komisij in na konferenci v Genovi bo načeloval skupini naših strokovnih izvedencev. Torej mož, čegar mnenja ni treba kar na gladko prezirati.

Dr. Velizar Jankovič je priobčil v belgrajskem listu „Balkan“ članek, kjer se peča z najvažnejšim vprašanjem naše države, s hrvatsko-srbskim sporom. Že to je mnogo, da eden izmed voditeljev radikalne vladne skupine sploh prizna, da ta spor res obstoji. Za rešitev tega spora pa postavlja sledeče tri možnosti:

1. Če so Slovenci, Hrvati in Srbi en narod, potem potrebujejo enotno, centralistično državno upravo z enim skupnim parlamentom in eno skupno vlado, podpirano od parlamentarne večine.

2. Če smatramo Srbe, Hrvate in Slovence ne samo za tri „etnografske individualnosti“ (= plemena enega naroda), ampak jih smatramo tudi za različne po tradicijah in kulturi, tedaj je mogoča — revizija vidovdanske ustave, ki se da doseči potom sporazuma na ta način, da zgradijo bratje skupno hišo.

3. Ako pa se postavimo na stališče, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije posebni narodi, potem je edino možna posledica — amputacija (odrezanje, t. j. potem naj se razidejo vsak na svojo stran — op. ur.).

Oglejmo si predpostavke in posledice, kakor jih izvaja g. dr. Jankovič iz njih, nekoliko bližje.

Mi smo že večkrat v „Avtonomistu“ pisali, da ni samo mogoče, ampak celo zelo verjetno, da so bili nekdanj v davnih časih, Srbi, Hrvati in Slovenci en sam narod. Tega mnenja so tudi mnogi učenci. Recimo, da so Srbi, Hrvati in Slovenci še danes en sam narod, (kar pa v resnici niso, op. ur.), ki živi na prostranem ozemlju od Drave do Soluna — kaj sledi iz tega? Ali sledi to, kar trdi dr. Velizar Jankovič, da moramo imeti vsled tega centralistično urejeno državo ali bolje rečeno: centralistično kasarno? Nikakor ne — in sicer iz sledečih vzrokov ne:

Srbi, Hrvati in Slovenci stanujejo na silno obširnem ozemlju, pod različnim obnebjem in na različni površini zemlje. Različno podnebje in različna površina zemlje, t. j. hribe in ravnine, pa vstvarjajo popolnoma različno gospodarsko življenje, različno socialno plastovanje in različno kulturo tudi v slučajih, če so

ljudje iste vere in če govore isti jezik. Ta trditev je neovrtna resnica in to veljavno dejstvo je dr. Jankovič popolnoma prezrl. Hribovski prebivalci Slovenije potrebujejo drugačno upravo, ker žive vsled svojega podnebjja in vsled svojih hribov v čisto drugačnem „ozračju“ kot Macedonci, ki imajo silno rodovito zemljo in naravnost tropično podnebje. Dr. Jankovič je imel gotovo pred očmi Francijo, ki velja splošno za narodno-enotno (kar pa tudi ni) in s to „enotnostjo“ utemeljujejo tudi Francozi svoj centralizem. Da pa obstoji danes v moderni Franciji silno močna proticentralistična struja, tega dr. Jankovič mogoče ne ve, nam pa je to gibanje prav dobro znano. Z „enotnostjo“ naroda se torej centralizem nikakor ne da utemeljevati. Enoten narod se da vladati centralistično brez vsake škode le tedaj, če je od njega naseljeno ozemlje razmeroma majhno, da zemljepisne in podnebne razlike ne pridejo takorekoč nič v poštev. Tako je bilo n. pr. mogoče vladati malo predvojno Srbijo centralistično, nikakor pa to ni več mogoče z veliko Jugoslavijo. Razlike med severnjaki in južniki je ustvarila in jih še ustvarja narava, kljub istemu jeziku, ki ga ljudje morebiti govore; naravne razlike pa ne morejo spraviti nobeni paragrafi s sveta in niti sama vidovdanska ustava nima te moči. Naravne razlike mora politik spoznati, priznati in vpoštovati.

Posledice, ki jih izvaja dr. Jankovič iz svoje prve predpostavke, so torej popolnoma neopravičene in neutemeljene. Ravnotako pogrešne so posledice, ki jih izvaja iz svoje tretje trditve: da se naj razidemo, če smo trije narodi!

Dr. Jankoviču gotovo ni neznana Švica. Švica je država. In sicer taka država, da sploh noben Švicar noče biti nič drugega kakor — Švicar! In vendar žive v Švici pripadniki treh velikih evropskih kulturnih narodov. V Švici žive Nemci, v Švici žive Francozi, v Švici žive Italijani v eni sami skupni državi, ki je pa tako dobro in pametno urejena, da nobeden izmed treh imenovanih narodov noče biti niti Nемеc, niti Francoz, niti Lah, ampak je samo — Švicar. Po našem nemerodajnem mnenju je to višek državne popolnosti, če državljan ene države ne vidi več niti verskih niti narodnostnih razlik, ampak vidi pred seboj le — državo, svojo državo.

Kar je bilo mogoče ustvariti v Švici, je mogoče napraviti tudi pri nas. V Švici so dosegli slogo med narodi na podlagi politične svobode, narodnostne in verske ravnopravnosti, ker nihče ne želi

in po zakonu tudi ne more gospodovati nad drugim, na podlagi federalizma, ker je že vsak kanton takorekoč država zase, in na podlagi poštenja v državni upravi. To so trdni stebri švicarske države, ki že stoletja družijo tri velike, medseboj popolnoma različne narode, ki se vladajo sami, v prosti in neodvisni federativni republiki.

Na istih temeljih je zgrajena tudi mogočna državna stavba severoameriških Zedinjenih držav. Zato pa danes gospodarita nad svetom dolar in švicarski frank, dočim centralistični francoski frank komaj palec kaže izpod papirnatega kupa!

Vsaj to bi dr. Jankovič lahko vedel — vsaj pravijo oni, ki ga poznajo, da se na dolarje in frank ne kaj razume.

Pa preidimo na drugo točko dr. Jankovičevih izvajanj. Ta je še nekam najbolj simpatična.

V tej točki pravi dr. Jankovič, da je treba iskati sporazuma v slučaju, če so Hrvati Srbi in Slovenci tri „plemena“. Med „plemenom“ in „narodom“ je razloček silno majhen. Sporazum pa se da doseči z revizijo vidovdanske ustave.

To je ravno ono, kar vsi Slovenci in Hrvati hočejo! Slovenci smo po kulturi, po socialnem in gospodarskem življenju itd. različni od Hrvatov, ti so zo-

pet različni od Srbov. Mi vemo, da smo ene krvi, vemo pa tudi, da nismo „eno“. Mi smo si bratje in nič več, nič manj. Smo trije bratje, katerih najvišji politični cilj je lastna država, od katerega cilja pa na ljubo skupni državni hiši vedno lahko pustimo, kolikor je to potrebno, in se zadovoljimo le z lastno državnostjo. Ako že ne moremo imeti vsak svoje lastne državne hiše, hočemo imeti vsaj vsak svoje lastno stanovanje v skupni državni hiši in svoj ključ do tega stanovanja, da nam ne vdere vanj niti tujec, pa tudi ne — rodni brat!

Ako pa hočemo sprovesti sporazum, moramo najprej korenito podreti vse, kar se je gradilo na lažnjivi in napačni predpostavki, da smo „eno“. Spoznati in priznati bo treba, da je vsa domača in državna politika od ujedinenja sem temeljito „zafurana“ in seči bo treba daleč nazaj, na — leto 1918! Treba bo pričeti pri temeljih!

Ali bodo Srbi s tem zadovoljni? Ako bodo, bo prav za vse tri, torej tudi zanje; če pa ne, bodo največjo škodo trpeli — oni sami! Vrniti se bo treba k političnemu programu stare, rodoljubne srbske „Narodne Obrane“: jugoslovanska zvezna republika. Če pa hoče narod monarhijo, je tudi prav — odloči naj narod, odloči naj ljudstvo samo!

V pojasnilo.

Članek „Naš politični cilj“ v predzadnji številki „Avtonomista“ je vzbudil med slovenskim ljudstvom veliko pozornost. Mnenja o članku oziroma o mislih, ki jih izraža, so bila in so še zelo različna (glej n. pr. dopise v današnji številki „Avtonomista“). Tako n. pr. vidijo eni v njem poskus, vpeljati v Sloveniji Radičevo stranko, drugi mislijo, da je članek napisan v svrhu rušenja Slovenske ljudske stranke (!), tretji vidijo za člankom kar samega dr. Šušteršiča, četrti novo republikansko stranko in bogve kaj še vse!

Stvar pa ni tako. Za člankom ne stoji niti Radič, niti Šušteršič, niti kaka nova stranka. Članek je samo izraz lastnega razmišljanja o naši politiki in nič več!

Pravijo, da je politika umetnost. Mogoče. Gotovo pa je, da je politika tudi znanost, vsaj v toliko, kolikor se mora opirati na obstoječa dejstva. Do ugotovitve takih dejstev pa vodi predvsem znanost. Da ponovimo še enkrat na kratko, kar smo trdili v članku „Naš politični položaj“:

1. Rekli smo, da smo Slovenci poseben narod, različen od Hrvatov in raz-

ličen od Srbov. Na „narodno edinstvo“ troimenega naroda ne damo nič, kajti „narodno edinstvo“ Srbov, Hrvatov in Slovencev ne obstoji. Trditev o „narodnem edinstvu“ je bila tik pred vojno in med vojno dober političen „šlager“, narujen v agitacijske namene (za rušenje Avstrije itd.), ni pa utemeljena niti v znanstvu, niti v praksi. Zato so pogrešne tudi vse politične posledice, ki se izvajajo iz te napačne trditve.

Če pa smo Slovenci sam svoj narod, si moramo postaviti svoj najvišji politični cilj: lastno državo. S tem, če si postavim visok cilj, seveda še vedno ni rečeno, da ne smemo od posameznih točk tega cilja odstopati, ako to zahteva dejanska nužnost. Cilj kot tak pa mora ostati neizpremenjen pred našimi očmi kot svetla zvezda-vodnica! Narod, ki takega cilja nima, ni narod!

Od cilja lastne države lahko odstopimo na korist skupne države s Hrvati in Srbi in Bolgari le 1 ali 2 točki. Lahko odstopimo tudi za več točk, ali pa za vse. V prvem slučaju nam ostane še vedno toliko, da lahko govorimo ne več o lastni državi, ampak vsaj o lastni državnosti. V tem slučaju bi ohranile Slo-

LISTEK.

Doneski k jugoslovanski folkloristiki.

V strahu, da ne bi prišel navsezadnje po dolgih letih ob službo, sem se pričel učiti jugoslovanskega uradnega jezika. V ta namen sem si kupil „Prvo srbsko ali hrvatsko čitanko“ in sedaj ne vem, ali se učim srbskega ali hrvatskega, ker oni trije gospodje, ki so te bukvice sestavili, očitno sami niso vedeli, kaj hočejo učiti. Tako se bom najbrže naučil jugoslovansčine. Prvi del sem srečno predelal in srečno dognal, da se „Мачки“ ne bere „Marku“ temveč „mački“. Kupil bi bil še drugi del, a nema para, ker draginske doklade so zastale. Kaj storiti? Spomnil sem se, da je enkrat Mark Twain zelo spodbudno podaljšal razne sestavke iz šolskih beril, zato sem ga poizkušal posnemati. Da

bi bil podaljšal večje sestavke, ni bilo papirja in ne para, da bi ga kupil, zato sem poizkušal na starem škričlju podaljšati razne pregovore in druge krajše stavke, ki sem jih našel v knjigi. Potrudil sem se razširiti jih kolikor mogoče v duhu porodice, ki sedaj odločuje povsod in je torej tudi v jeziku merodajna. V koliko se mi je to posrečilo naj sodijo bralci, katerim navajam nekaj zgledov. V slučaju, da izdajo omenjeni gospodje drugo, z mojimi dostavki pomnoženo izdajo svoje knjige, se razume, da dovoljujem ponatis samo z navedbo vira.

Brat mi mio, koje vere bio, samo dok se pljačkati pustio.

Od vode glava ne boli (porodica, jer ona vode ne pije).

Mački je do igre a mišu do plača. (Ne treba nikakvog podatka. Koji čita, neka razumije!)

Vrana vrani očiju ne vadi. Porodica također ne prečanima, jer kod toga posla nema zarade.

Više vredi dobar glas nego zlatan pas. (Vredi samo za krajeve izvan Srbije i Crne gore kao porazi).

Veran drug najbolji brat. (Priredjeno za slovenačke centraliste, a vredi samo za njihove vodje, dok ostanu verni i centraliste).

Kako prostreš, onako ćeš i ležati. (Ne će doskoro vrediti za prečane, jer ne će imati s čime da prostiru).

Ralo i motika svet hrani. (E pa nisam ni čuo, da ljudi i ovakove stvari jedu).

Ruka ruku pere. Istina, koju radikali i demokrate trebaju da imaju vazda pred očima.

Rdža se zlata ne hvata. Doka, da nesmo rdža, jer se hvatamo samo zlata.

Ako me svoj i izbije, opet je mio i on meni i ja njemu. Krasne istine, a prečani ne će, da ju shvačaju.

Smrt ne gleda nikome u obraz. Porodica također svakomu samo džep.

Štogod tko čini, sve sebi čini. Porodica u prvom redu.

Nevolja gola najbolja škola. Zato neka se ukine ljubljanski univerzitet, jer Slovenci imaju dosta najbolje škole.

Hajduci nisu činili zla svome narodu. A molim vas, nije porodica nikakva hajdučka četa.

Hleba, hleba, gospodaru, ne videsmo davno hleba! Benu ti jedna, idi k pekaru, ima ga dosta u izložbi.

Džavolasta konja je teško jahati. Radič i drugi separatiste ne će u obče da se dadu.

Dok je čovek zdrav, i voda mu je slatka. Možda, a ovo će samo zdravi prečani da znadu.

Poljski.

venija, Hrvatska itd. še vedno toliko državnih lastnosti vsaka za sebe, da moremo govoriti o **zvezi ali federaciji jugoslovanskih držav**. Če se odrečejo posamezni deli tolikim točkam svojih državnih pravic na korist skupnosti, da se niti o „državnosti“ ne da več govoriti, potem pravimo, da imamo **avtonomijo**. Če bi n. pr. v Sloveniji imeli le pravico odločevati o svojem šolstvu, bi imeli **šolsko avtonomijo**; o vsem drugem pa bi odločevala država. Če pa Slovenija nima nobenih svojih pravic, ampak vsepovsod odločuje le osrednja državna oblast, potem imamo — **centralizem**.

Cela stvar je podobna palici. Dokler je palica cela, imam v rokah celo palico (lastno državo). Če jo odlomim **majhen** košček, imam še vedno „palico“, čeprav ne cele, ampak vendar še palico (zvezna država, lastna državnost). Če odlomim od palice polovico ali več kot polovico, držim vsaj še kljuko v roki (avtonomija), ampak palice ni več! Če pa dam iz rok celo palico, potem me z mojo palico tepejo — drugi, ki so jo pobrali!

2. Rekli smo, da mora biti nosilec slovenske državne misli **kmet**. Zakaj? Zato, ker je najštevilnejši sloj slovenskega naroda. To nam povedo številke, ki jih navaja **statistika**. Ali naj bo nosilec slovenske državne misli od državne milosti in nemilosti popolnoma odvisno slovensko uradništvo, ki šteje komaj 2 odstotka? Vsaj smo videli pri liberalizmu, kako je. Nosilec liberalne misli je bila svojemu narodu odtujena slovenska inteligenca. Kje je danes „liberalizem“? Najštevilnejši in najbolj neodvisen ljudski sloj, t. j. **kmet**, se te ideje ni oprijel in **padla** je vsaj pri nas. Tako je tudi z idejo o lastni državi oziroma državnosti. Če bo neodvisen kmet njen nosilec, bo čvrsta in močna; ne vemo pa, kaj bi bilo s to mislijo, če se jo oprime le slabotna, v materijelni odvisnosti živeča inteligenca ali pa zgolj malobrojno delavstvo po tovarnah. Inteligenca odločuje, kjer je kmečka masa zabita in nevedna. Delavstvo diktira, kjer je kmet neorganiziran. Slovenski kmet je pa danes organiziran in pameten. Zato odločuje on v prvi vrsti in on mora biti v prvi vrsti nosilec ideje o lastni slovenski državi ali vsaj državnosti, **kar pa ni nikakoli ovira, da ne bi smela ali mogla tudi inteligenca ali delavstvo imeti iste ideje!**

3. Kar se tiče vprašanja: republika ali monarhija, smo povedali odkrito: **Ljudstvo naj odloči!** Če so ljudje za republiko — zakaj ne? Če so za monarhijo — zakaj ne? Kar si bodo izbrali, bodo imeli! Če je eden ali drugi slovenski politični voditelj monarhist, pa vendar ne more zahtevati od ljudstva, naj bo ljudstvo njegovih misli, **ampak on mora biti izvršni organ ljudskih misli!** Prava politika, gre od zdolaj navzgor. Politika od zgoraj navzdol preveč diši po **komandi** in s **komando** niso ljudje nič prav zadovoljni...

4. Kar se pa tiče bojazni, da namestavamo ustanoviti neko posebno kmečko-republikansko stranko itd., povemo odkrito, da ni nič lažjega kot to. To je izvršeno v par tednih. Mogoče niti slabo ne bi bilo. Toda nam ne gre za to. Nam gre edino-le za to, da slovenske ljudi opozarjamo na stvari, ki so po naših mislih dobre in tudi potrebne. Kaj pravite: **Ali ne bi bila naša politika 1. 1918, precej drugačna, če bi bila že takrat živela v masi slovenskega ljudstva misel na lastno državo, magari na republiko?** Ali mislite, da je bila svetovna vojna zadnja vojska v zgodovini? Kdo ve, če ne bo v par letih zopet divjala vojna vilhra po Evropi, ki nas utegne postaviti znova pred kdo ve kakšno sitna in kočljiva vprašanja? Ali naj slovenski narod tudi takrat tava s svojim piskerčkom v roki zopet iz Belgrada pred kako novo samostansko porto kot berač, namesto da bi zahteval po prirodni pravu **svojo državo?**

Naj odgovorimo še na en pomislek, ki smo ga nekje čitali: Kaj bo pa s katoličani v naši državi, če postane Jugoslavija zveza (federacija) držav? Če bi bili zlobni, bi vprašali mi: Če dobimo Slovenci svojo državo, kaj bo pa potem s katoliki — na Kitajskem? Pa pustimo to in odgovorimo resno: Nič drugega, kakor je danes. Če je Jugoslavija zvezna država, ali urejena le na podlagi skromnejših avtonomij ali pa vlada v njej centralizem, katoliki bodo v njej vedno v manjšini (če ostane današnje številčno razmerje). To povedo številke. Sicer bo pa za slovenske katolike v več ali manj neodvisni Sloveniji boljše in bodo vsaj ti nekaj imeli, dočim danes nima nobeden nič.

silstev, ki so jih pred vojno sami morali pretrpeti od **tujcev**, sedaj pa sami vse to zagrešujejo nad **lastnimi brati v imenu osvobodjenja in ujedinjenja**.

In minister Beneš je javil brzo v Prago, v Bukarešto in v Belgrad, da ni drugega izhoda, kot da se češkoslovaški, rumunski in srbski vlastodržci nekje se-stanejo, da se dogovore zaradi skupne obrambe pred strahovito obtožbo, ki jo proti nam dvigajo ne posamezni ljudje, ali sloji, temveč celi narodi v imenu **uzaljene človečnosti** in ne samo v imenu politične svobode in narodne enakopravnosti.

V tej obtožbi je najglasnejši, najmirin najodločnejši glas hrvaškega naroda, ki se že tri leta čuje tudi preko oceana v skromni „Beli hiši“, ali zato v najveličastnejšem domu svobode predsednika velike ameriške unije. In kar je najvažnejše, ta glas ne obtožuje iz mržnje ali zaradi gmotnih težav, temveč v popolno razviti človečnosti in v divno urejeni bogati domovini opozarja velike mislece in velike upravitelje sveta; opozarja jih na to, da je tudi hrvaški narod že prerastel dobi, ko ga je držal na uzdi kralj s privilegiranim plemstvom in svečeništvom; da je že davno zanj prešel čas, ko ga je samo izobražena gospoda vodila bolj po krivih kot pa pravih potih, bolj v podložništvu in v divjo borbo z narodnimi brati in sosedi, kot pa sporazuma in mirnega življenja z enimi in drugimi; predvsem pa jih opozarja, da je hrvaški narod v svetovni vojni in v teh treh letih izza nje jasno spoznal vso brezumnost in vso pogubnost vsakega **nasilnega** prevrata, vsake **krvave** revolucije in vsake diktature, pa naj pride ta diktatura od gosposke ali delavske manjšine ali od kmetiške večine, da je zaradi tega vstvaril s svojim kmetstvom tako močan faktor novega pravnega reda in modernega neizčrpnega gospodarstva — vse na temelju tisočletne evropske civilizacije — da vsakdo, ki prinaša temu narodu nasilje, zápočenja najstrašnejši zločin proti novemu mednarodnemu pravu in svetovnemu napredku, oni pa, ki temu še pomaga ali pa samo mirno gleda, mogel pa bi to preprečiti z enim samim migom, postaja **sokrivce** tega najstrašnejšega zločina.

Že tri leta gredo takšna sporočila in takšni „memorandumi“ v ves svet.

Prvo sporočilo je bilo 25. oktobra 1918 z 2832 delegati v imenu 50 tisoč hrvaških kmetiških gospodarjev. Drugo sporočilo je bilo od 3. svečana 1919 z 6872 delegati v imenu 150 tisoč svobodnih hrvaških kmetov. Tretje sporočilo je bilo od maja 1919 z 167 tisoč 667 hrvaških kmetiških podpisov (okoli 30 tisoč podpisov so žandarji zaplenili in uničili!) Četrto sporočilo je bilo od 28. novembra 1920 z 230 tisoč 660 hrvaškimi

republikanskimi glasovi, če pa preštejemo vse glasove današnjega hrvaškega bloka je teh „živih podpisov“ preko 300 tisoč. Peto sporočilo je poslalo glavno mesto Zagreb dne 11. decembra 1921 s 15 tisoč 297 živimi pričami (obč. volitve v Zagrebu! op. ur.), med katerimi je bilo okoli 6000 delavcev. Šesto sporočilo je prišlo z one strani oceana iz 48 ameriških držav od Hrvaške republikanske lige, ki je danes takšno „diplomatično zastopstvo“ hrvaške države in hrvaškega naroda, kakor so ga imeli pred Hrvti edinele še Irci.

Po vsem tem je hrvaški narod že zastopan ne samo na mirovni konferenci, temveč tudi pri predpripravih za njo.

V Belgradu vsega tega ne razumejo. Ne razume niti g. Protič, ki je najbolj usposobljen, da ustvari sporazum z nami Hrvti. Tudi on pravi v svojem „Radikalni“, da se države ne ustvarja — z resolucijami. G. Protič toraj misli, da so naša živa sporočila, da so ti in takšni memorandumi hrvaškega naroda isto, kar so **popirnat** resolucije radikalnega ali demokratskega kluba, v katerem ni ne enega kmeta in delavca, ali da so to sami statisti ali pa to, kar so naročene pogrde belgrajskih službenih mazal!

Dobro! Toda tako ne misli prosvetljena Evropa in ostali kulturni svet. Ker se belgrajski vlastodržci krčevito branijo nemirovne sodbe mednarodnega pravoreka in se junaško deró, kakor da imajo proti sebi pokojno Avstrijo, — je dokazujejo, da se v svetovni vojni in v zadnjih treh letih niso ničesar naučili in niti ne vedó, da mora neodložena in neodložljiva genovska konferenca zagurati mednarodni mir na popolnem notranjem narodnem zadovoljstvu s posušeno izvedbo narodne samoodločbe za vse takšne kulturne in politične individualitete, kakor je hrvaški narod.

Tako Radič! Njegove besede so krepke, njegovi upi na genovsko konferenco, ki se kmalu sestane, veliki. Že bližnja bodočnost pa bo tudi pokazala, če so ti upi tudi — upravičeni. Mi se bojimo, da je Radičev optimizem v tem pogledu le prevelik. Amerika se te konference vsaj uradno ne bo udeležila, Anglija pa ima marsikaj na vesti glede lastnih podjarmljenih narodov. Angleži hočejo predvsem gospodarsko obnoviti Evropo ter hočejo v ta namen zlasti male države, kakor smo mi, postaviti pod finančno kotrolo. Če bo belgrajska vlada v tem popustila, potem mislimo, da se ji na genovski konferenci ni bati tiste in takšne obsodbe, kakor jo pričakuje Radič in si jo marsikdo tudi upravičeno želi. Pot v lepšo bodočnost bo zelo trnjeva in naporna. In hoditi jo bomo morali s potrpljenjem in z vztrajnostjo!

Zgolj notranje narodno zadovoljstvo zagotavlja mednarodni mir!

(Ob genovski konferenci).

Zadnje čase se veliko bere o takozvani hrvaški spomenici ob priliki genovske konference. Da naše bralce spoznamo z mišljenjem g. Radiča odnosno Hrvaškega bloka, priobčujemo v prevodu Radičev članek, ki je izšel pod gornjim naslovom v „Slobodnem domu“. Glasi se:

Prva popolna in vseobča mednarodna konferenca v Genovi ne bo odgodena, temveč se bo sestala ob prvodoločenem času, to je dne 8. aprila t. l. Ta konferenca ali ta dogovor ima poglavito namen, zagotoviti evropski mir tako, da ga ne bo mogel načeti, kaj šele zrušiti nihče, ne kakšna nasilna vlada ne kakšna revolucionarna stranka.

To konferenco pripravlja Anglija v popolnem sporazumu ne samo z modro Belgijo in lokavo Italijo, temveč tudi v sporazumu z delavno in razborito Nemčijo in mučeniško, strahovito izkušano Rusijo. Francija se je sprva protivila, potem je nekaj časa stala ob strani, dokler ni tudi v Parizu prevladala človečnost in pamet, tako da sedaj tudi Francija sodeluje v predpripravih za genovsko konferenco.

Najbedneje izgledajo pri vsem tem belgrajski vlastodržci. Tudi oni so se najprej napihili kot tista žaba, ki je hotela biti debela ko vol, — toda potem so si rekli, da ta konferenca nima z njimi posla in ne oni z njo. Potem so z državnimi novci dobro plačani, večinoma protinarodni belgrajski listi začeli zahtevati, da se morajo genovski konferenci postaviti pogoji, pod katerimi bi se je mogli udeležiti tudi belgrajski vlastodržci.

To je izgledalo tako, kakor takrat, ko so imele miši shod, da se rešijo mačke, in so sklenile, da je treba mački obesiti zvonec za vrat, da jo bodo vedno čule, kadar se bo bližala. Na mišjo

nesrečo pa se nikdo ni našel, ki bi mački zvonec tudi obesil.

Pašiču se je zagotovo zdelo, da je že našel tistega, ki bo tisti zvonec obesil in to naj bi bil češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš. In ko je minister dr. Beneš že odpotoval in je prešel skozi Pariz ter je trebalo iti v London, da tam v imenu Prage, Bukarešte in Belgrada stavi Angliji neke balkanske pogoje za genovsko konferenco, je šinil nanj mrzli curek vode ter so se pri tem slišale sledeče besede:

„Nesrečneži vi v Pragi, v Bukarešti in v Belgradu, ali ste tako hitro pozabili, kako ste še nedavno pred vsem svetom javkali in cvilili: Zapadna Evropa, poglej na nas! Avstrijski vlastodržci na Dunaju in njihovi pomagači v Pešti, prvi in drugi pa v službi Berlina, gaziijo in tlačijo cele narode in ne uvidijo, da brez notranjega narodnega zadovoljstva ne more biti resničnega mednarodnega miru. Mi Čehi, mi Rumuni in mi Srbi zaman predlagamo iskren in pravičen sporazum, enakost in ravnopravnost pred zakonom za vse narode in vse vere. Oni o tem nočejo niti čuti, temveč odkrito izjavljajo, da so oni — Nemci in Madžari — ustvarjeni zato, da vladajo in gospodujejo, a mi Čehi, Rumuni in Srbi, da smo zato na svetu, da njim služimo in robujemo. Pomagajte nam tedaj v vašem lastnem interesu, zakaj dokler so v srečo Evrope celi narodi podrejeni, pogaženi in do skrajnosti nezadovoljni — tudi v ostali Evropi ne more biti pravega miru in napredka.“

Slišal in poslušal je te besede dr. Beneš in kakor je dalekoviden, zaslučil, kam to na koncu konca vodi. In prišlo je. Začul je oster zapovedujoči glas: **Na za!** Na pripravljajnih dogovorih za konferenco v Genovi ni mesta za krivce, ki bodo na tej konferenci sojeni zaradi na-

„Narodna odbrana“.

Pred vojno je obstojala v kraljevini Srbiji in v sosednih jugoslovanskih deželah obširna tajna organizacija, ki se je imenovala „Narodna Odbrana“. To se pravi, organizacija kot taka ni bila tajna, ker je vedel ves svet, da obstoji, pač pa je bilo tajno njeno delovanje. Glavni cilj te organizacije je bil namreč ujedinjenje južnih Slovanov v eno skupno državo (glej zadnje številko „Avtonomista“, dnevne vesti). Tega ujedinjenja pa ni bilo mogoče izvesti brez vojske z Avstrijo. Zato je bilo delovanje „Narodne Odbrane“ namenjeno tudi špijonaži, ki se seveda ni mogla vršiti javno.

Med člani stare „Narodne Odbrane“ je bilo mnogo odličnih srbskih mož, žena in fantov, ki so bili pripravljani v dosego svojega nacionalnega cilja preliti tudi svojo kri in so jo tudi potem res prelili. Zato danes vsak govori o stari srbski „Narodni Odbrani“ s spoštovanjem, ker je zasledovala vsaj idealen cilj, čeprav se iz političnih razlogov eden ali drugi s cilji „Narodne Odbrane“ mogoče ne strinja.

Po svetovni vojni se je „ujedinjenje“ res izvršilo. Vsled tega stara srbska „Narodna Odbrana“ ni imela več poudara, da nadaljuje svoje delovanje in je vsled tega prenehala.

Na njeno mesto pa je stopila nova „Narodna Odbrana“. Ta zasleduje vse drugačne cilje. Pravijo sicer, da jo organizirajo za boj proti „vnanjim sovražnikom“. Prav. Toda ne samo proti

„vnanjim“, **ampak tudi proti „notranjim“ sovražnikom države**.

Kdo so ti „notranji sovražniki“ države? Kdor pozna miselnost naših demokratov in sploh vladajočih strank, ta razume takoj, zakaj gre. Gre namreč za protipostaven boj proti opoziciji, gre za boj proti pripadnikom vseh strank, ki ne uklonijo svojega hrbta pred — Pribičevićem! Kdor ni centralist, kdor se noče slepo podvreči belgrajski komandi, tega je treba spraviti s poti z bodalom ali pa z revolverjem — v interesu „države“. V resnici seveda v interesu **vladajočih „strank“!**

Nova „Narodna Odbrana“ trdi, da se organizira proti „vnanjim sovražnikom“. Poglejmo, kaj pravi o tej stvari izkušeni srbski politik Stojan Protič.

„Oni (t. j. člani in voditelji „Narodne Odbrane“) pravijo, da je država v nevarnosti in da jo je treba braniti.“

Pred kom je lahko naša država v nevarnosti? V nevarnosti je lahko pred vnanjimi, lahko tudi pred notranjimi sovražniki. Toda ali ne zadoščajo naši državni za uklonitev vsake vnanje nevarnosti njene državne sile; armada, žandarmerija in policija? Nemčija ne sme danes imeti več kot 100 tisoč mož na nogah za vzdrževanje reda v državi, čeprav je petkrat večja kot naša država. Nemčija je danes razdeljena na dva sovražna tabora, ki se sovražita na smrt. Toda njej zadostuje 100 tisoč mož, nam pa ni dovolj nad 100 tisoč mož v vojašnicah, nam ni dovolj nad 20 tisoč žan-

darjev, nam ni dovolj, da smo v vojni zmagali in dosegli svoj politični cilj?

Pod **krinko** „Narodne Odrbane“ dobivamo sedaj **fašiste**, ki hočejo v Splitu razbiti svojemu političnemu nasprotniku tiskarno, ki izživajo v Dubrovniku nasilja in ki hočejo na Hrvaškem uničiti svobodo tiska. Pod lepim imenom „Narodne Odrbane“ se skrivajo **agenti vladohlepnih politikov**, ki groze, da nas bodo sodili mimo rednih sodišč. Dočim se pa bahajo doma s svojim „rodoljubjem“, so se strahopetno poskrili v mišje luknje, ko so slišali, da so prišli na Reko pravi laški fašisti! Kajti tudi oni „babinji junaci“ italijanski bi ravno tako

malo uganjali svoja čuda na Reki kot oni naši, če ne bi vedeli, da jim stoji za hrbtom — laška vlada...“

Torej to, kar se imenuje pri nas **danes** „Narodna Odrbana“, je vse nekaj drugega kot stara srbska „Narodna Odrbana“. Danes nastopajo pod tem imenom neki mladički, ki mislijo, da bodo delali z revolverjem v roki vladno politiko. Kifele v usta, gospodje, kifele, in šalico mleka pred sebe, ne pa revolver!

Če pa hočejo gospodje okoli „Narodne Odrbane“ nastopati z revolverji, bodo nastopili z istim sredstvom tudi drugi. Za klanje je treba navadno dveh: enega, ki kolje, in enega, ki se pusti!

Dopisi.

Tudi ta teden smo prejeli lepo število dopisov, ki se pečajo z vsebino v predzadnji številki našega lista objavljenega članka „Naš politični cilj“. Večina dopisov nam pritrjuje, nekateri izražajo pomisleke in dvome, **naravnost nasprotuje** pa niti eden. Mi bomo objavili tudi previdnejša mnenja in ob priliki razne dvome in izražene bojzani pojasnili.

Neki visok uradnik — kraja službovanja ne moremo imenovati iz lahko umljivih vzrokov — nam piše: „Vaše blagorodje! K pozivu v zadnjem „Avtonomistu“ izjavljam, da sem v splošnem istega naziranja kakor uvodni člankar; sem za **federalistično in resnično demokratsko** (podčrtal pisec, op. ur.) Jugoslavijo, ker daje taka ureditev **edina** poročstvo za obstoj države, **ki je potrebna**, in samo taka ureditev usposablja posamezne dele za koristen razvoj in napredek; pravzaprav se je to stališče vedno in vedno poudarjalo že ob propagiranju (majske) deklaracije, pa se je potem ta cilj, ne vem po čigavi krivdi izgubil izpred oči. To spoznanje je prišlo nekoliko kasno, pa bolje kasno kakor nikoli. Z odličnim spoštovanjem. (Sledi podpis).

Drug dopis (kraja ne imenujemo): Z uvodnim člankom „Naš politični cilj“ se strinjam popolnoma ter dopisnik zasluži vsestransko pohvalo. (Podpis).

Tretji dopis: „Velesenjeni gospod urednik „Avtonomista“! Na članek „Naš politični cilj“ bi jaz pripomnil to le: Slovenci kot majhen narod za samostojno državo ne moremo stremeti. Prvič iz gospodarskih vzrokov. Če hoče biti država res samostojna, mora biti tudi gospodarsko neodvisna, bodisi v poljedelstvu, bodisi v industriji. Tega Slovenci ne bomo nikdar imeli. Naše polje ne bo nikdar zadostovalo za preživljanje naših ljudi, in če bi se industrija pomnožila potem še manj, za neodvisno industrijo pa nam manjka raznih surovin, rud, i. t. d. In če bi nam kateri sosedov zaprl mejo, kaj tedaj? V političnem oziru pa so majhne države kot bi bila Slovenija, igrača ali žoga v rokah velikih držav, to se je jasno videlo ob svetovni vojski. Tudi primorskih in koroških Slovencev ne bomo mogli nikdar rešiti na ta način.

Naš ideal mora biti federativna država Jugoslavija, Slovenci, Hrvat, Srbi in Bolgari, urejena po zgledu Severoameriških Združenih držav, ali po zgledu švicarske republike. Taka in tako urejena država bi sama sebi zadostovala tako glede živeža, kot tudi glede surovin za industrijo, tako tudi glede prometa na morju in na suhem. V političnem oziru pa bi imeli sosedje pred nami rešpekt, da nas ne bi mogli izigravati. Za skupne potrebe bi prispevali skupno po davčni moči in po številu prebivalstva, drugače pa bodi Slovenec, Hrvat, Srb ali Bolgar, vsak v svoji hiši svoj gospodar. To nam bodi ideal, ki ga moramo doseči... — Edina skupina poslancev, ki se je najbolj odločno borila proti centralizmu, in proti vsem za delovno ljudstvo škodljivim postavam, je bil Jugoslovanski klub, to je Slovenska ljudska, in Hrvaška pučka stranka. Ta stranka združuje v sebi po samostojnih organizacijah kmeta in delavca, in vse, ki so voljni delati za splošni blagor, ima jasen in radikalen program za bodočnost političen, gospodarsko-socialen in kulturni, in ima tudi resno voljo da ta program uresniči, ker jo vodi Krekov duh. Ta Krekov duh naj nas vodi tudi naprej, da bomo delali na to, da: „na svoji zemlji bodi svoj gospod, slovenski rod“, enako tudi Hrvat, Srb, Bolgar, v okviru Združenih držav Jugoslavije, potem bomo vsi zadovoljni, in bomo imeli veljavo tudi drugod. (Sledi podpis).

Četrti dopis (pisan na dopisnici): Članek „Naš cilj“ je odkrit, neustrašen. Prav tako! Proč s cincanjem! V teku 3 let smo že dobro spoznali naše „brate“ z izžemanjem in teptanjem naših pravic. Federalizem v okvirju Jugoslavije bi bil za nas Slovence boljši, ker imamo ostro začrtano narodno mejo, a slabši bi bil za Hrvate, ker nimajo ostre meje. „Zmagovalci“ bi gotovo dosti zahtevali na škodo Hrvatov. Da, tako je: **Lastna državnost!** Velikost ozemlja in število prebivalstva ne odločuje! Kako bi se nam Slovincem lahko dobro godilo, če ne bi imelo med seboj grde demokratske bande! To so izdajalci svojega rodu! Na vsak način se moramo kako osamosvojiti, iztrgati se iz kremljev belgrajske porodice. Ko bo vse izžeto, nam bodo pa metali avtonomijo in federacijo v hrbet! Kaj se vam je vse obetal nekaj! In zdaj? Osvojenji? O, kakšna ironija! Zato proč od izžemalcev! Svoje pravice si moramo pridobiti! „Avtonomist“ piše izvrstno. Suženstvo je veleizdaja za narod! (Sledi podpis).

Z Vrtnike: Članek „Naš politični cilj“ je tudi pri nas žel odobravanje. Tudi pri nas je 98% avtonomistov. Prav hudih centralistov sploh ni, mogoče še en par. Tudi naslov lista je na mestu, ker že samo beseda „Avtonomist“ napravi stršen učinek pri demokratizaciji. Le tako naprej v tem smislu in naročnikov bo vedno več.

Z Žirov: Delavska Zveza v Žireh se v celoti strinja z uvodnim člankom v 11. številki „Avtonomista“. Pridružujemo se skupno izvajanju člankarja in nestrpnost čakamo, da se čimprej uresniči, kar pove. To želijo tudi drugi, ne samo bralci „Avtonomista“. Posamezniki ne izražajo mnenja iz Žirov. — Bog in slovenska republika! — Za odbor delavske zveze v Žireh: (sledi podpis).

Z Babinega polja nam pišejo: „Na Vaš poziv v 11. številki t. l. pripominjam k članku „Naš politični cilj“ sledeče: Če članek prav razumem, misli člankar na ustanovitev nove „Slovenske kmečke republikanske stranke“ ali pa kar na organizacijo Radičeve stranke med Slovenci. Priznati moram, da člankarju na tej poti ne morem slediti. Člankarju se zdi taka stranka potrebna vsaj toliko časa, dokler ne dobimo svojega lastnega kvartirja v jugoslovanski bajti. Meni se v doseg našega avtonomističnega programa, ne zdi niti do takrat potrebna, ker imamo že stranke s tem programom. To je vsaj SLS, in tudi NSS menda lahko zaupamo, da bo ostala temu programu zvesta. Zato mislim, da bo naši stvari najbolj ustrezno, če napremo vse moči, da pri volitvah združimo, kar največ glasov na ti dve stranki, ki naj bi v ta namen tudi svoje kandidatne liste vezali. Nova stranka bi po mojem mnenju samo cepila naše moči ali jih v najboljšem slučaju nič ne povečala. Nikar ne napravimo zopet iste napake, kot so jo „mladini“ v SLS, da so vse starine razkričali kot nasprotnike majniške deklaracije in jih izključili iz Narodnega veča, pač pa privzeli mažaronsko koalicio, Sušteršiča pognali po svetu, Pribičevića pa si nakopali na vrat. — Avtonomist sem zato, ker je avtonomija izraz demokratizma in ker sem prepričan, da se more javno življenje v naši državi pametno razviti in priti do reda samo na podlagi avtonomije, ker imamo v državi več kulturno povsem različno razvitih enot, ne pa radi tega, ker daje centralizem skrahiranemu liberalizmu priložnost, da momentano vlada v Sloveniji nad večino, in belgrajski porodici moč, da pljačka prečane po mili volji, in bi bil avtonomist tudi, če teh izrodov ne bi bilo. — SLS zastopa omenjena načela, zato ne uvidim, zakaj

bi jo puščal in pristopal k razredni stranki, katere ustanovitev bi bila čisto proti načelom krščanskega solidarizma. Če pa ne bi bila čisto razredna, čemu poudarjanje ravno kmeta, kot nosilca narodnega političnega cilja? — Priznam, da niso bili vsi koraki srečni, ki jih je SLS po razsulu napravila, poleg že omenjenih napak je bil zlasti akt 1. XII. 1918 veliko prenačilen in vzrok vseh ostalih neuspehov, a tega koraka je bil menda g. Stipica ravno tako kriv, kakor Korošec, in kolikor se spominjam, je bila ravno SLS, ki je izjavila, da si s tem aktom ne pusti niti glede vprašanja oblike vladavine vezati rok, da si je bila ta izjava žal vse premalo odločna. — Zato mislim, da je veliko bolj potrebno in uspešno kot ustanavljanje nove stranke, poskrbeti za zve-

zo s tistimi, četudi še maloštevilnimi srbskimi politikami, ki so za pošten sporazum, in po njih agitirati za idejo sporazuma tudi med srbskim ljudstvom, ki je za naše račune vsaj tolikega pomena kot Radič. — Le ne kakih obupnih korakov, ki bi mogli izvirati samo iz neke nepočakane nervoznosti, ker svojih teženj ne moremo uresničiti kar čez noč! — Avtonomistični pozdrav! (Sledi podpis).

Imamo še mnogo dopisov, ki jih pa za enkrat zaradi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti. Vse pride počasi na vrsto, brez ozira na to, ali kdo zapiše za nas kaj prijetnega ali neprijetnega. Naš namen je: **Spoznati ljudsko mnenje tako, kakoršno je!** Kdor spozna ljudsko mnenje, koristi ljudstvu in politikom. Narod naj odloča sam, kaj hoče!

Dnevne vesti.

P. T. naročnike prosimo, da izpolnijo priložene poštne položnice pravčasno. Ako bi kdo, ki je že plačal naročnino za daljši čas, pomotoma dobil tudi sedaj položnico, naj jo izroči svojemu prijatelju. Kolikor več naročnikov, toliko boljši bo list.

Je pomagalo! V eni zadnjih številčk našega lista, prilično pred enim mesecem, smo objavili notico, kako da je davčna oblast predpisala nekemu g. A.—F. visok davek, ki ga ta absolutno ne more plačati, a tudi zaslužiti ne more nič kot trgovski potnik, ker ne dobi potrebne lista, dokler se ne izkaže, da je plačal davek. Kakor izvemo, se je za slučaj začela zanimati višja oblast in sedaj imajo na davkariji polno dela, da najdejo v svojih zapisnikih nekega gospoda A.—F., na katerega omenjeni slučaj „paše“, ker imajo o slučaju „poročati“ na višje mesto. Da se gospodje ne bodo preveč trudili, jim povemo, da so prave začetne črke imen tega gospoda A.—S. V registriranih naj iščejo pod črko „S“ in naj potem poročajo. — Iz navedenega je razvidno, da včasih le nekaj pomaga, če „Avtonomist“ koga potipa.

Minister Pucelj pod „šporetom“. Zadnji petek je bil v Belgradu potres. O različnih prizorih, ki so se odigrali pri tej priliki, poroča „Epoha“ od 25. t. m. sledeče: „V hotelu „Srbski kralj“ (najlepši hotel v Belgradu) je bil največji drenj, ki ga je povzročilo nekaj „hladnokrvnih“ Angležev. Ko se je začela tresti zemlja, so hladnokrvno pustili svoje krožnike in polne čaše in navalili k vratom. Drugi gosti so sledili njihovemu zgledu. Kuharice so bežale iz kuhinje z dolgimi noži v rokah, natakariji so puščali krožnike na tla, neka sobarica pa se je onesvestila. Naš konzul v Londonu g. Jovanovič je pustil svoj „melšpajs“ (tako stoji v originalu, op. ur.) in dve velike „krigle“ piva in izginil skozi neka stranska vrata. V najmučnejšem položaju se je pa nahajal g. minister Pucelj. Debel kakor je, je vstal šele, ko so bila že vsa vrata zabasana. Ves obupan je mahal z rokami okrog sebe in lovil sapo in ko je videl, da mu vse nič ne pomaga, je utekel v kuhinjo, da se skrije pod neki „šporet“ (Sparherd). — V nekem drugem listu pa čitamo, da je neki oficir v kavarni razpel nad seboj dežnik, da se obvaruje škode, če bi se podrl strop nad njim...“

I, seveda! Belgrajska vlada je sklenila, da bo vseučilišče v Ljubljani od-

pravila. Ne naenkrat, ampak počasi, da ne bo preveč bolelo. Ta ukrep vlade so utemeljevali v Belgradu tako: Kaj pa je treba v Ljubljani bogoslovne fakultete (oddelek vseučilišča se imenuje „fakulteta“, op. ur.)? Kaj potrebujejo Slovenci učenih dohtarjev sv. pisma? Očenaš naj molijo in Češčena-Marijo in ageljsko češčenje, pa bo dovolj! Ali zna pravoslavni pop kaj več? Ta še tega ne zna! Zakaj naj bi fajmoštri več znali kot popje? — Ali pa medicinska fakulteta! Ali jo je treba v deželi, kjer zraste vsako leto na vagone kamilc in tavžentrož in lipovega cvetja? Kaj pa je zato, če kakšna ženska na porodu umrje? Bo pa druga rodila dvojčke! Polomljene roke in noge naj pa mesarji sekaajo! Ali niso njega dni brivci drli zob? Pa kako dobro so jih drli! Kar na cvirn — in zunaj je bil! No torej! — Ali pa tehnika! Poglejte k nam! Štiri kole se zabije v zemljo in nekaj prečnikov se priveže med nje. Odprtine se pa zamažejo s cestnim blatom; če je nekaj konjskih fig vmes, še bolje drži — in kuča je gotova! Pa ti nesrečni mostovi! Če je voda majhna, se zabije toliko kolov v dno, da se pride preko. Če je pa voda velika, se pa naroči most cel in gotov, kakor biti more, enostavno v — Nemčiji. — In filozofi! Ali ni že dovolj zmešanih ljudi na svetu? Zakaj naj bi jih ti še bolj mešali in begali? N. pr. zgodovina: Ali ni že vse v bukvalih zapisano, kar se je na svetu zgodilo? Ali pa jezikoslovje: Ali ne zna vsak govoriti? Kdor pa računati ne zna, naj gre v banko vprašat, po čem so dolarji — bo že zvedel! — Največja neumnost pa je pravo. Kaj je „pravo“? Tega sploh nihče ne ve, tudi profesorji ne! Pravo in pravica, to so čenče. Pa sodnija — kaj jo je treba? Zakaj pa imamo „administrativni postopek“? Kdor se pregreši, tega pošlje „policijski pisar“ nekoliko na albansko mejo ali pa na kalimegdan, pa je! — Iz česar sledi, da je vseučilišče v Ljubljani popolnoma odveč.

Kraljeva plača. Sarajevska „Naša Pravda“ piše v št. 60: „Neki list je javil, da je ministrstvo določilo, naj dobiva kralj Aleksander na leto iz državne blagajne 10 milijonov dinarjev in 8 milijonov frankov. Če so to francoski franki, potem znaša to 376 milijonov kron, če so pa švicarski, znaša to 864 milijonov naših kron. A tudi če gre le za francoske franke, znaša to nad 1 milijon kron dnevno.“

Gospodarstvo.

Finančna politika — brezsmiselna, poslanci pa — slepi.

Vprašanje o odločitvi trgovskih plačil v inozemstvu, ki ga je sprožil na komando ene grupe belgrajskih trgovcev naš finančni minister Kumanudi (demokrat) se je zaenkrat odložilo, kar je prav in v redu. Noben vladni predlog doslej ni bil še tako krepak, kakor ta. Kajti če bi obveljal predlog finančnega ministra, bi naš kredit v svetu padel še globlje, kakor je že.

Kako si je finančni minister mislil pri tem popraviti našo bankrotirano valuto, nihče ne ve, najbrže niti sam. Kakor vemo, je spočetka hotel, da prevzame vse nakupe in prodaje inozemskih valut vladna „Narodna banka“. Ko je bila tozadevna naredba finančnega ministra razglašena, pa se je pokazalo, da to

— ni mogoče. Zakaj uradna „Narodna banka“ je izjavila sama, da za takšen obilen posel ni pripravljena in dovoljno organizirana ter je tako javno, pred vsem svetom g. finančnega ministra — blamirala. Iz te zagate pa sta se rešila i „Narodna banka“ i g. finančni minister na ta način, da se je le nekaterim bankam, ki so se na ta način privilegirale, dalo dovoljenje, da vrše posel nakupa in prodaje tujih valut — v imenu „Narodne banke“. Tako. Sedaj, g. fin. minister, je kuhano, kar je mislil, da bo pojedel pečeno. Takšni primeri pa se večkrat pripetijo v Macedoniji, kjer je ta minister doma, zato svoje blamaže ne vidi. Kako neki? Saj je bil poslej tega imenovan kot finančni „strokovnjak“ za de-

legata na genovsko konferenco, kjer bo velikemu finančnemu svetu gotovo „imponiral“. Če se finančni minister v lastni državi tako blamira, kako naj potem uživa v inozemstvu kredit — on in država naša? Toda nekaj je zanimivo. V Belgradu obstoji nekak finančni odbor, sestavljen iz poslancev, članov Narod-

ne skupščine. V tem odboru je tudi nekaj slovenskih poslancev in to vladnih in opozicijskih. Ta odbor molči, nikoli se ne zgleda in izgleda vse tako, da je g. Kumanudi vendarle še večji „finančni strokovnjak“, kot pa vsi člani tega finančnega odbora skupaj. Vlada, finančni minister in imenovani finančni odbor

so dosegli pravi rekord brezmiselnosti in lenuharjenja pri delu za naše državne finance.

O državnem proračunu nihče ne govori, V ta državni proračun je bil skrirovoma utihotapljen tudi davek na vojne dobičke za leto 1920., ki se bo letos iztirjeval, ne da bi to skrivnostno postav-

ko opazil en sam poslanec od vse, vendarle precej številne opozicije.

Koliko časa bo še to trajalo? Po našem mnenju ne more dolgo. Naša državna finančna politika nima nobene smeri in vodi zato vse naše narodno gospodarstvo v propad. Ljudje od prevelikih davkov obubožavajo, ne da bi pri tem država imela kakšno korist. Tako je vse brez glave, brez sistema in načrtov, brez uprave, brez vsake misli. Ta „sistem“ bo padel, kadar bo, za zmi-

Teodor Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 8.

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

**kleparskih in vodovodnih
instalacijskih del kakor tudi
za pokrivanje streh.**

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštine prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Manufaktorni oddelek Gospodarske Zveze

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 29 na dvorišču

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke in velika zaloga usnja, čevljev na drobno in debelo.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni

posojilnici v Ljubljani

poleg nunske cerkve r. z. z o. z.

Hranilne vloge se obrstujejo

4%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Hranilne vloge se lahko vplačujejo potem pošto čekovnega urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejemke, proti poroštvo itd.

„TEXTILIA“ LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.
Delniški kapital K 12,000.000.

trgovska in industrijska d. d.,

Največja zaloga češke in angl. manufakture.

Telefon 177. Centrala: Ljubljana. Brzjav: „Textilia“

Samo na debelo! Samo na debelo!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

predaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/1.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Kapital in rezerve skupno z afilacijami čez K 50.000.000.

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sember. Split, Šibenik. Ekspozitura: B'ed. Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.

? Ali ste se že naročili na revijo „Novi Zapiski“?

SUKNO

za moške in volneno za ženske obleke, belo in pisano platno, cefir in pisane kretone ter razno manufakturno kupite radi velikanskega in direktnega importa najceneje v veletrgovini in razpošiljalni R. Stermecki Celje št. 374

Vzorci proti delni odškodnini Din 10.— pošti prosto.

SLOVENSKA BANKA

Vplačana deln. glavnica K 30,000.000.—

Ljubljana, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Telefon št. 567

Čev. račun št. 12 205

Obreštuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem račnu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani

priporoča ogled svoje zaloge manufakture

Izključno češki izdelki!

Ravnokar prispeva blago od mnogih čeških tovarn. Prispela je tudi izbrana zaloga damskega blaga od znane brnske tvrdke **Stiassny & Schlesinger**. Glavno skladišče v »Kresljici«, I. nadst. Poseben vhod iz Lingarjeve ulice št. 1. Detajlna prodajalna v Stritarjevi ulici št. 5. — Podružnica v Somboru.

Kapital: K 20,000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve obrog K 6,500.000

Podružnice:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Telefoni št. 146, 458 Brzjavke: ESKOMPTNA.